

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1892. Första Kammaren. N:o 19.

Tisdagen den 29 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2.30 e. m.

Justerades protokollet för den 21 i denna månad.

Anmälades och bordlades

statsutskottets memorial n:o 38, med förslag till åtskilliga stadganden, hvilka böra införas i det nya reglementet för riksgäldskontoret; äfvensom

lagutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 27, i anledning af väckt motion angående ändrad lagstiftning i syfte att fränskild hustru måtte erhålla rätt till införsel i mannens enskilda egendom m. m.;

n:o 28, i anledning af väckt motion om ändring i gällande bestämmelser om lösöre köp;

n:o 29, i anledning af väckt motion angående framläggande af förslag till lag rörande ny löneregling för rikets presterskap;

n:o 30, i anledning af väckt motion angående förändrad lydelse af § 57 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862; samt

n:o 31, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut beträffande rubriken och ingressen till utskottets i andra punkten af dess utlåtande n:o 20 gjorda hemställan.

Herr statsrådet friherre *von Essen* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) angående tillstånd för Ystad—Eslöfs jernvägsaktiebolag att till riksgäldskontoret inbetala oguldna återstoden af ett bolaget beviljadt lån; och

2:o) med förslag till ändrad lydelse af 1 § i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 26 i denna månad bordlagda utlåtanden n:is 8 och 37.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts under sammanträdet aflemnade nådiga proposition till Riksdagen, angående tillstånd för Ystad—Eslöfs jernvägsaktiebolag att till riksgäldskontoret inbetala oguldna återstoden af ett bolaget beviljad lån.

Föredrogos och hänvisades till lagutskottet Kongl. Maj:ts denna dag aflemnade nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till ändrad lydelse af 1 § i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2.37 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Onsdagen den 30 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Justerades protokollet för den 23 i denna månad.

Anmälades och bordlades

konstitutionsutskottets memorial och utlåtanden:

n:o 6, i anledning af kamrarnes skiljaktiga beslut vid behandling af dels utskottets utlåtande n:o 3 rörande Kongl. Maj:ts proposition n:o 28 med förslag till ändrad lydelse af §§ 6, 13, 15, 16, 22 och 28 riksdagsordningen, dels ock utskottets utlåtande n:o 4 angående väckta motioner om ändring af §§ 6 och 13 riksdagsordningen äfvensom väckt motion om tillägg till Kongl. Maj:ts berörda förslag;

n:o 7, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af § 16 regeringsformen äfvensom motion om tillägg till samma paragraf och till § 86 regeringsformen; och

n:o 8, i anledning af väckt motion om tillägg till gällande bestämmelser i riksdagsordningen rörande val till Riksdagens Andra Kammare; samt

Första Kammarens tillfälliga utskotts utlåtanden:

n:o 6, i anledning af väckt motion om lagstiftning till förebyggande af missbruk vid beredning af och handel med ost, hvori ingår annat fettämne än sådant, som framställts ur mjölk;

n:o 7, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till definitiv förordning angående statens upphandlings- och entreprenadväsende; samt

n:o 8, i anledning af väckta motioner om ändringar i förordningen angående försäljning af vin, maldrycker, kokadt kaffe och andra tillagade icke spirituösa drycker, den 24 oktober 1885.

Upplästes ett inkommet läkarebetyg af följande lydelse:

Att ledamoten af Första Kammaren, expeditionschefen herr *K. S. Husberg* lider af akut struphufvudskatarr och af denna anledning är förhindrad att under de närmaste dagarne bevista kammarens sammanträden, intygar

Stockholm den 30 mars 1892.

Algot Key Åberg.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets under gårdagen bordlagda memorial n:o 38 afvensom lagutskottets samma dag bordlagda utlåtanden och memorial n:is 27—31.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 26 och 29 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatsens sjunde hufvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet.

1 punkten.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

2 punkten.

Mom. a).

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. b).

Ifrågasatt semester för vissa tjänstemän vid postverket.

Herr von Krusenstjerna: Säsom herrarne hafva sig bekant, är förmånen af semester eller någon kortare ledighet hvarje år utan afdrag å aflöningen medgifven inom nästan alla centrala embetsverk, och samma förmån åtnjutes äfven inom flera lokala förvaltningar. Så t. ex. åtnjuter personalen vid tullkammrarne i rikets stapelstäder årlig semester af 30 dagar utan afdrag å aflöningen. Likaledes har hela den stora personalen vid våra jernvägsförvaltningar rätt till 30 dagars ledighet hvarje år utan afdrag å lönen, dock med den begränsning, att ledighet icke får tagas under mer än 15 dagar i ett sammanhang.

Poststaten deremot är en af de få lokalförvaltningar, hvars tjänstemän icke åtnjuta ifrågavarande förmån, och dock vill det synas mig, säsom om posttjänstemännen skulle mer än de fleste andra vara i behof af förmånen. Det är icke samma förhållande med dessa tjänstemän som med t. ex. kronofogdar och länsmän, hvilka åtminstone hafva söndagarne lediga och som få företaga resor, under hvilka de vistas ute och hafva tillfälle hemta någon hvila från arbetet. Posttjänstemännen deremot äro af sitt ansträngande arbete bundna året om samt upptagna af göromålen å postkontoren hvarje dag, söndag som hvardag — visserligen något mindre om söndagarne än om hvardagarne, men dock hvarje dag under året — och en för både själ och kropp behöflig hvila kunna de icke förskaffa sig på annat sätt än att de sjelfve draga kostnaden för aflönande af vikarie under ledigheten, hvilket är förenadt med icke obetydliga utgifter. I detta afseende är att märka, att vid de mindre postkontoren tillgång ofta saknas på kompetent person att vikariera för den ordinarie tjänstemannen, hvaraf följdén blir, att tjänstemannen får åt sin vikarie betala ej blott

dagaflöning utan äfven ersättning för resa till och från det postkontor, der vikarie skall tjenstgöra. Jag kan försäkra, att tjenstmännens aflöning vid de mindre postkontoren icke är så stor, att den gifver tillfälle till några extra utgifter.

Det synes mig, som om blott rättvisa och billighet vederfores denna tjenstemannacorps, hvilken med erkännansvärd pligttrohet mot en ersättning, som icke kan kallas stor, fullgör sina ällganden — hvilkas stora betydelse för oss alla det är lätt att förbise så länge allt går som sig bör, men genast inses så snart ringaste afbrott i deras uppfyllande inträder — i fall staten träder emellan och bereder tjenstemännen tillfälle att utan afdrag å deras aflöning årligen erhålla någon ledighet. Jag talar härvid icke blott i tjenstemännens intresse utan äfven i tjenstens, i det allmännas, ty icke kan det vara nyttigt för det allmänna att hafva tjenstemän, som blifva utelitna af sitt arbete.

På dessa grunder hade jag hoppats, att det förslag i ämnet, som Kongl. Maj:t enligt framställning af generalpoststyrelsen afgifvit, skulle vunnit Riksdagens bifall. Förslaget är billigt, särdeles billigt, ty jag vill erinra derom, att, i olikhet mot hvad som gäller för de centrala embetsverken, här blifvit föreslaget, att, derest tjensteman förordnades att under semester sköta tjenst i högre lönegrad än han sjelf innehade, vikarien icke skulle uppbära tjenstgöringspenningar för den tjenst, han skötte, utan få nöja sig med det lägre beloppet.

Vidare ligger ett skäl för förslagets antagande i den föreslagna skyldigheten för de tjenstemän, som hafva uppbördsmanansvar, att ovilkorligen hvarje år å tid, som af vederbörande öfverordnade myndighet bestämdes, begagna sig af semestern, då detta skulle bidra att skärpa kontrollen öfver sådana tjenstemän.

De skäl statsutskottet anført för afstyrkandet af Kongl. Maj:ts förslag synas mig icke kunna tillerkännas någon större giltighet.

Utskottet säger först, att, om ifrågavarande förmån skulle medgifvas postpersonalen, enahanda fördel också borde beredas telegrafpersonalen. Ja, så tycker äfven jag, men om det är billigt att postpersonalen får denna förmån, icke kan det väl vara ett skäl för afslag, att telegrafpersonalen också bör komma i åtnjutande af förmånen.

Dessutom är ju intet hinder för Kongl. Maj:t att föreslå semester för telegrafpersonalen. Dea nödiga utredningen är ej svår. Den har skett inom post- och telegrafkomitén, och kostnaden för dylik semester har funnits uppgå till ej mer än 20 å 25 tusen kronor. Medger man nu, att det är billigt att både post- och telegrafpersonalen erhålla den rätt, hvarom här är fråga, så synes det mig ingalunda riktigt att, på sätt utskottet vidare gjort, i detta sammanhang inrycka frågan om post- och telegrafverkens förening och begagna den förevarande frågan såsom ett slags tumskruf för att framtinga den önskade förändringen.

Då emellertid statsutskottet, som eljest så välvilligt behandlat postverkets stat, ansett sig förhindradt att tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts förslag och icke någon, reservant mot utskottets hemställan finnes antecknad, anser jag det vara lönlöst att i ämnet framställa något yrkande. Jag har blott velat uttala hvad jag nu yttrat och

Ifrågasatt semester för vissa tjenstemän vid postverket.

(Forts.)

*Ifrågasatt
semester för
vissa tjänste-
män vid post-
verket.*

(Forts.)

tillika uttrycka den förhoppningen, att Kongl. Maj:t icke skall underlåta att ånyo framkomma med förevarande förslag. Jag tror, att detta förslag är riktigt, och jag är nog optimist att tro, att hvad som är riktigt också slutligen skall tränga sig fram.
Jag har icke något yrkande att framställa.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i förevarande moment hemstält.

Mom. c) — g).

Hvad utskottet hemstält bifölls.

3 och 4 punkterna.

Kammaren biföll hvad utskottet i dessa punkter hemstält.

5 punkten.

Mom. a).

*Ny stat för
skogsinstitutet
m. m*

Herr Lundeberg: Frågan om skogsinstitutets varande har så länge stått på dagordningen, att det kunde vara på tiden, att den blefve slutligen afgjord. De skäl, som förelågo, då skogsstyrelsen och Riksdagen på sin tid uttalade sin mening, att institutet borde förläggas till någon skogsegendom, hafva numera förlorat sin betydelse, derigenom att det blifvit så väl sörjdt för elevernas praktiska utbildning. Dessa elever kommo på den tiden in till institutet, många gånger utan att hafva någon som helst aning om skogsvård och skogskultur; och det är gifvet, att denna obekantskap med förhållanden, som nära berörde deras framtida verksamhet, skulle lägga svåra hinder i vägen för dem att tillgodogöra sig den teoretiska undervisningen vid läroverket. Sedan år 1886 är det emellerl tid obligatoriskt för dem, som vilja vinna inträde vid skogsinstitutet, att hafva genomgått en skogskurs vid Omberg. Den grund, som der lägges, är, efter alla vederbörandes utsago, af den goda beskaffenhet, att eleverna numera kunna, med full kännedom om hvad som fordras inom det praktiska området, njuta af den teoretiska undervisningen; och än vidare kompletteras denna grund genom de sommararbeten, som eleverna hafva att genomgå vid statens skogsegendomar äfvensom vid enskildas egendomar och förädlingsverk för skogsprodukter. Man torde således kunna säga, att det är fullkomligt väl sörjdt för elevernas praktiska undervisning, ty icke lär det kunna påfordras, att eleverna under sin kurs skola vinna en fullständig utbildning i allt, som till deras praktiska yrke skall komma att höra. Lärokursen är därför allt för kort och måste hufvudsakligen omfatta det teoretiska.

Finnas nu, enligt min åsigt, inga skäl, som tala för att förlägga skogsinstitutet till någon skogsegendom, så finnas så många flera, som tala mot vidtagandet af en sådan åtgärd.

Kostnaderna för en dylik förflyttning blifva högst betydliga.

Man får visserligen icke förbise, att det äfven tarivas kostnader för att försätta det nuvarande institutets lokaler i fullt tillfredställande skick, men denna kostnad torde komma att blifva relativt liten. Skall man deremot flytta institutet till en skogsegendom, så är det påtagligt, att kostnaderna komma att blifva högst betydliga och kanske icke inkränka sig ens till 100,000 kronor, med de fordringar man nu för tiden bär på ett läroverk, och hvartill här komme inrättandet af lokaler för elever, lärare och tjänstemän m. m.

*Ny stat för
skogsinstitutet
m. m.
(Forts.)*

Äfven elevernas förflyttning till landet får man icke anse obetingadt fördelaktig. Man kan väl säga, att om en hufvudstad har många och stora frestelser för ungdomen, erbjuder den dock förlelar inom många områden, fördelar, som icke stå till buds på landet. Man behöfver blott tänka sig den möjlighet till forskningar och studier, som förefinnes för dem, som vilja egna sig åt dylika intellektuella öfningar — arbeten, som kunna vara af högsta betydelse och grundläggande för hela framtiden för en hvar, men blifva det ännu mer för den, som, sedan han slutat sin skogskurs, kommer att tillbringa hela sin tid i skogarne och der aldrig mera får tid till vidare skolfstudier, åtminstone ej i den omfattning, som kan erbjudas i Stockholm.

Man kan derjemte icke säga, att icke också landet har sina skuggsidor. Det blir kanske icke så lätt att hålla reda på en flock ungdom om tjugu à trettio ynglingar, som skola under tre år vara internerade på landet utan tillfälle till någon slags förströelse.

Tänker man vidare på lärarne, så är det uppenbart, att det blir lättare att få skickliga och dugliga lärare i hufvudstaden, än om läroverket flyttas till landet. Derom gälla samma skäl, som nyss anfördes, nemligen möjligheten till vetenskapligt umgänge och vetenskapliga forskningar. Och denna möjlighet är af sådan betydelse för lärare, som vilja utbilda sig i sitt ämne, att man icke kan undgå att tänka, att det blefve svårt att få åtminstone skickliga lärare ut på landet, och det låter lätt tänka sig, att under sådana förhållanden man kunde blifva tvungen att antaga lärare, som icke vore fullt lämpliga. Lätt är också att erhålla extra lärare i Stockholm. Det finnes nu fyra extra lärare, som undervisa i kemi och fysik, nationalekonomi, skogsförfattningar samt agronomi. Skulle läroverket flyttas till landet, blefve det ingen annan råd än att sammanföra alla dessa ämnen i en hand. Man kan lätt inse, att detta icke blefve till någon fördel för läroverket, ty en lärare kan visserligen vara väl förfaren i ett af dessa ämnen, men man kan näppeligen begära, att han skall vara det i alla.

För öfrigt är det underligt, att, då strömningarna i Riksdagen på sista tiden gått i den riktning, att landbruksinstitutet böra förflyttas till hufvudstaden och att praktiska öfningar böra så mycket som möjligt inkränkas vid landbruks- och landtmannaskolorna, man nu vill helt tvärt slå in på en motsatt väg. Jag kan möjligen tänka mig motiven för ett sådant omslag vid detta tillfälle, men jag anser mig icke böra redogöra derför.

På grund af hvad jag nu anför, är det min åsigt — och den delas af alla utskottets ledamöter från denna kammare — att det icke bör ifrågakomma att förlägga skogsinstitutet till landet, utan att

Ny stat för
skogsinstitutet
m. m.
(Forts.)

dess kvarblifvande i hufvudstaden är af den högsta och viktigaste betydelse.

Med anledning häraf tillåter jag mig, herr talman, föreslå att Riksdagen, med godkännande dels af den i statsrådsprotokollet öfver finansärenden den 13 januari 1892 föreslagna staten för skogsinstitutet och de vilkor för den nya aföningens åtnjutande, hvilka i sammanhang dermed tillstyrkts, dels ock af hvad Kongl. Maj:t i öfrigt föreslagit beträffande ordinarie anslaget till skogsväsendet, måtte för tillämpning af nämnda stat m. m. höja berörda anslag med 1,400 kronor till 989,400 kronor.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende på det nu föredragna momentet endast yrkats, af herr *Lundeberg*, att Riksdagen med godkännande dels af den i statsrådsprotokollet öfver finansärenden för den 13 januari 1892 föreslagna staten för skogsinstitutet och de vilkor för den nya aföningens åtnjutande, hvilka i sammanhang dermed tillstyrkts, dels ock af hvad Kongl. Maj:t i öfrigt föreslagit beträffande ordinarie anslaget till skogsväsendet, måtte för tillämpning af nämnda stat m. m. höja berörda anslag med 1,400 kronor till 989,400 kronor.

Härefter gjordes propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande moment hemställt och vidare på bifall till nysnämnda yrkande, och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Mom. b) och c).

Hvad utskottet hemställt bifölls.

6—9 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

10 punkten.

Anslag för om-
och tillbygg-
nad af lands-
statshuset i
Luleå.

Herr *Boström*, *Filip*: Jag har för min del icke kunnat dela den mening, som uttalats af statsutskottets majoritet i den föredragna punkten. Det är visserligen sant, att utskottet kunnat stödja sin framställning på det förslag, Konungens befallningshafvande i Norrbottens län först framställt om förändring af dess lokal. Men emot detta förslag hafva viktiga betänkligheter uttalats af öfverintendentsembetet, dels därför att genom förslaget anspråket på trygghet emot eldfara icke blefve så väl tillgodosedt, som man kunde hafva skäl att fordra, då det gäller förvarandet af så viktiga dokument som de, hvilka förvaras eller äro afsedda att förvaras uti landsstatshuset i Luleå, och dels därför att det ökade utrymme, som genom en tillbyggnad skulle vinnas, i hvarje fall snart komme att blifva otillräckligt, så att efter tio å tjugu års förlopp å nyo en tillbyggnad skulle behöfvas.

På grund af hvad öfverintendentsembetet sålunda anført har jag icke kunnat biträda utskottets hemställan.

Jag skulle deremot väl kunnat vara med om Kongl. Maj:ts förslag, om jag icke af de ritningar, som varit framlagda till beskådande i statsutskottet, funnit, att öfverintendentsembetet föreslagit allt för dyrbar inredning af huset genom inläggande af stora korridorer o. s. v., och jag derigenom vunnit den öfvertygelsen, att, om inskränkningar med afseende på inredningen vidtoges, en ganska stor nedprutning å det af Kongl. Maj:t åskade anslaget skulle kunna göras.

Jag är ock så mycket mera säker på, att en del af kostnadsberäkningarne äro så pass rundligt tilltagna, att en minskning deri utan olägenhet skall kunna ega rum, som det vid åtskilliga föregående tillfällen visat sig, att minskningar i de af öfverintendentsembetet framlagda kostnadsförslagen ganska väl låtit sig genomföras. Exempelvis vill jag påminna om att, då fråga var om byggande af nytt residenshus i Jönköping, åtskilliga ändringar i öfverintendentsembetets förslag vidtoges, men huset likväl kunnat uppföras så att man är dermed belåten, och då för två år sedan anslag beviljades till byggande af landstatshus i Umeå, vidtoges också nedprutningar i öfverintendentsembetets kostnadsberäkningar utan att jag med anledning deraf sedermera hört några anmärkningar framställas.

Jag erhänner visserligen att den nedprutning, som i detta fall af oss reservanter föreslagits, är större än den, som gjorts vid föregående tillfällen, men som jag nämnt tror jag, att man har skäl att något inskränka det föreslagna landsstatshusets storlek.

På grund af hvad jag sålunda anført tillåter jag mig att yrka bifall till reservationen, nemligen att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må på det sätt af Riksdagen bifallas, att Riksdagen till bestridande af kostnaden för uppförande af nytt landsstatshus i Luleå beviljar ett extra anslag för år 1893 af 80,000 kronor.

Herr Tamn: Såsom herrarne funnit af utskottets betänkande, är dess hemställan föranledd af det förslag, Konungens befallningshafvande i Norrbottens län framställt om anskaffande af tryggare förvaringsrum för de dyrbara handlingar, som i landsstatshuset förvaras, samt dessutom för att fylla det behof af ökad utrymme, som uppstått derigenom, att länsstyrelsens sessionsrum vore för litet för de allmänna sammanträden, som der skola ega rum. I anledning häraf hade Konungens befallningshafvande sjelf föreslagit att afhjelpa dessa olägenheter genom uppförande af en tillbyggnad af tegel i två våningar för en kostnad af 14,000 kronor, hvilken summa sedan funnits böra höjas till mellan 16 och 17 tusen kronor, men vid undersökningar rörande detta förslag anmärkte öfverintendentsembetet att äfven, sedan de omsformade bisterne blifvit afhjelpa, det gamla landstatshuset icke vore fullt beqvämt, då, såsom öfverintendentsembetet yttrat, dels samtliga lokaler vore med hänsyn till behofvet allt för små, dels räntmästarens rum användes såsom genömgångsrum och derifrån ej funnes tillträde till ränterihvalvet, dels ock landtmäterikontoret med dess viktiga handlingar vore inrymdt på vinden. På grund häraf och enligt departementschefens uppdrag uppgjorde öf-

Anslag för om-
och tillbygg-
nad af lands-
statshuset i
Luleå.
(Forts.)

Anslag för om-
och tillbygg-
nad af lands-
statshuset i
Luleå.

(Forts.)

verintendentsembetet förslag till uppförande af ett helt och hållet nytt landstatshus för en kostnad af 102,000 kronor. Dessutom nämnde öfverintendentsembetet att, om än landstatshuset ej nu behöfde ombyggas, dock behofvet af en sådan ombyggnad torde visa sig inom en snar framtid.

Statsutskottet har nu stått i valet mellan dessa två förslag, och mycken tvekan har rådt huruvida utskottet borde sluta sig till förslaget om det mindre anslaget, hvarigenom de befintliga bristerna skulle för tillfället afhjelpas, eller taga det större anslaget, så att de öfverklagade olägenheterna blefve på en gång afhjelpna.

Statsutskottet har nu slutit sig till förslaget om det mindre anslaget. Man kan möjligen häremot säga, att det varit klokare att nu gifva det större anslaget och på en gång göra den utgift, som ändock icke kommer att kunna undvikas, och att statsutskottet därför icke bort förorda det mindre anslaget eller bifall till hvad Konungens befallningshafvande ursprungligen anhållit att få. Detta är samma fråga, som återkommer i det praktiska lifvet, den frågan huruvida det icke, när man ombygger sitt stall, vore bättre att på samma gång bygga om ladugården också. Det vore nog bättre så, men man måste se på tillgångarne och reda sig med hvad som finnes så långt det är görligt. Den gamla ladugården får man därför också låta stå kvar.

Den föreliggande frågan är helt enkelt en praktisk fråga: bör man se på framtiden och gifva den större summan eller bör man blott utgifva det mindre beloppet och tillfredsställa det behof, som för närvarande föreligger.

I detta val har som sagdt statsutskottet beslutit sig för det mindre anslaget, och jag anhåller, att kammaren måtte välvilligt biträda detta förslag. Det är icke alltid så lätt att i statsutskottet komma till ett resultat, hvarför Första Kammaren bör gifva sitt stöd åt de ledamöter, kammaren insatt i utskottet. Skola i anslagsfrågor gemensamma voteringar ständigt förekomma, befarar jag att härigenom ledamöternas från Första Kammaren ställning i utskottet blir försvårad och det till slut blir vanskligt att få något samarbete mellan kamrarna till stånd. Icke tror jag heller, att den sak, hvarom nu är fråga, skulle härigenom vinna något.

Jag anhåller om bifall till utskottets hemställan.

Herr Berg, Lars: Jag anhåller att få instämma med den förste ärade talaren i yrkande om bifall till reservanternas förslag.

På samma gång ber jag att få fästa kammarens uppmärksamhet derpå, att det hufvudsakliga skäl, som af såväl den siste talaren som statsutskottet anført mot reservationen eller nybyggnaden, är det, att det mindre omfattande förslaget skulle ursprungligen vara Konungens befallningshafvandes eget. Detta är visserligen sanning, men endast en del af sanningen, kanske knappast halfva sanningen, ty Konungens befallningshafvande har förordat dels en provisionel, dels en permanent åtgärd och i det mindre förslaget endast ifrågasatt den provisoriska åtgärden, men i det senare eller nybyggnadsförslaget, som enligt Kongl. Maj:ts beslut senare fått upprättas, har Konungens befall-

ningshafvande jemte kongl. öfverintendentsembetet framställt sitt verkliga och slutliga förslag. Det förra var föranledt deraf, att lokalerna vore, såsom de ännu äro, otillfredsställande, ytterst eldfarliga, och, jag må väl säga, i oförsvarligt skick. Konungens befallningshafvande blef af den eldsvåda, som öfvergick staden och lätt kunnat hota landsstatshuset, tvungen att föreslå en ögonblicklig, provisorisk åtgärd. Men Konungens befallningshafvande har icke några medel till sitt förfogande för att upprätta nybyggnadsförslag, utan har endast kunnat uppmana den ekonomiska besigtningen, som öfvergår byggnaderna hvarje år, att yttra sig om hvad i detta fall borde göras för att erhålla en försvarlig anordning för den närmaste tiden. Det var detta förslag, Konungens befallningshafvande först anmälde med uttryckligt förklarande att, om det provisionella förslaget följdes, endast en del af de dyrbara handlingarna skulle kunna i den nya byggnaden finna rum.

Anslag för om-
och tillbygg-
nad af lands-
statshuset i
Luleå.

(Forts.)

Emellertid är denna fråga af större vikt än hvad fallet i allmänhet är med frågor om nya landsstatshus, emedan detta landsstatshus inom sina väggar innesluter den största mängd kartor och eganderättshandlingar, som finnas i något landsstatshus i Sverige. Dessa kartor omfatta en fjederdel af rikets hela areal och samma är förhållandet med eganderättshandlingarna. Dessa rymmas icke mer än till en obetydlig del i den af statsutskottet förordade mindre stenbyggnaden. Uppförandet deraf är således en åtgärd, hvarigenom man endast vinner en ringa del af målet och hvarigenom man icke undanskjuter längre än några år nödvändigheten att snart ombygga det hela. Hade man för 35 år sedan, då detta hus uppfördes, haft den rigtiga uppfattningen att staten bör bygga för århundraden och tilltagit lokalerna därefter, så hade detta förslag nu varit obehöfligt. Skulle nu Riksdagen antaga det mindre förslaget, så komma samma olägenheter att snart å nyo uppstå. Man skulle således, enligt min åsigt, hafva borikastat dessa medel och snart vara tvungen att utgifva den summa, som erfordras enligt det större byggnadsförslaget.

Jag är visserligen lika med den siste talaren ingalunda böjd för att statsverket skall belastas med stora utgifter, men i detta fallet är det uppenbart, att den större utgiften är en sparsamhetsåtgärd. Den enskilde bör ju rätta sig efter sina tillgångar och lappa upp hvad han kan både i byggnadsväg och annat, då han är medellös, men staten bör se sina byggnadsfrågor an med sakkunskap och tanke på framtiden och därför alltid bygga zica hus af sten, aldrig af trä; ty för staten är det billigast att bygga så, att ändamålet för lång framtid vinnes och att underhållet minskas.

Jag yrkar därför bifall till reservanternas förslag.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr talmannen, att beträffande nu förevarande punkt yrkats dels bifall till hvad utskottet hemställt, dels ock, af herr *Boström, Filip*, att kammaren skulle godkänna det förslag, som innefattades i hans och herr Lundebergs vid denna punkt afgifna reservation.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner i enlighet med

dessa yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Berg, Lars*, begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i 10 punkten af sitt utlåtande n:o 8, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkänner kammaren det förslag, som innefattas i herrar *F. Boströms* och *Lundebergs* vid denna punkt afgifna reservation.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja—72;
Nej—30.

11 punkten.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

12 punkten.

Mom. a).

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. b).

Anslag till
reskostnader
vid domän-
förvaltningen.

Herr af *Burén*: Jag har i denna kammare väckt en motion i fråga om förslagsanslagen å den *ordinarie staten*, men här förekommer ett förslagsanslag äfven på den *extra ordinarie staten*, hvilket jag vid min motions afgifvande förbisett. Jag anhåller därför att då min nämnda motion, hvilken ännu icke behandlats i statsutskottet, der förekommer till behandling, äfven detta förslagsanslag måtte observeras.

Hvad nu detta förslagsanslag särskildt vidkommer, så har jag icke något emot att det höjes från 22,181 kronor till 40,080 kronor, ty anslaget har under många år visat sig otillräckligt. Det har sålunda öfverskridits under år 1889 med icke mindre än 32,346 kronor 55 öre och under år 1890 med 26,444 kronor 40 öre. Men då nu detta anslag höjes, så att det kommer att motsvara utgifterna, borde enligt min uppfattning också dess natur af förslagsanslag upphöra.

Jag kan ej underlåta att till protokollet uttala mina stora betänkligheter emot förslagsanslagen i allmänhet, men i synnerhet deremot, att de gjort sitt intåg äfven på den *extra ordinarie staten*. Den tanken ligger då nära, att ännu flera förslagsanslag skola komma att uppföras på den *extra ordinarie staten*, och i sådan händelse kan man med skäl befara, att Riksdagens inflytande öfver budgeten, hvilket obestriddligen minskats genom uppförandet af de ordinarie förslagsanslagen på den ordinarie staten, skall genom dess uppförande äfven på den *extra ordinarie staten* ännu mera kringskäras.

*Anslag till
resekostnader
vid domän-
förvaltningen.*

(Forts)

Då jag fåfångt sökt efter någon reservation under denna punkt, har jag intet yrkande att framställa.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i nu föreliggande moment hemställt.

13 och 14 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 26 och 29 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 37, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af kongl. dramatiska teatern och inköp för statsverkets räkning af fastigheten n:o 41 i kvarteret Blasieholmen, biföll kammaren hvad utskottet i nämnda utlåtande hemställt.

Herr statsrådet friherre *Palmstierna* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående pension å allmänna indragningsstaten åt afidne f. d. öfversten och chefen för Skaraborgs regemente m. m. *A. J. Wästfelts* enka *Louise Sofie Wästfelt*, född *Geijer*.

Denna kongl. proposition blef häræfter föredragen och hänvisad till statsutskottet.

Justerades tre protokollsutdrag för detta sammanträde.

På hemställan af herr talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, skulle uppföras främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 12.06 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 1 april.

Kammaren sammanträdde kl. 2.30 e. m.; och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Justerades protokollet för den 24 sistlidne mars.

Upplästes ett inkommet läkarebetyg, så lydande:

Att ledamoten af Riksdagens Första Kammare, herr ryttmästaren m. m. *Casper Ehrenborg*, som lider af influensa, till följd häraf är oförmögen att deltaga i riksdagsarbetet under de närmaste 8 dagarne, intygas härmed på heder och samvete.

Hessleholm den 28 mars 1892.

Dan. Fischer,
bataljonsläkare.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

n:o 39, angående ordnande af landtförsvaret;

n:o 40, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afskrifning af de å viss jord hvilande grundskatter m. m. åfvensom inom riksdagen väckta förslag i dithörande ämnen;

n:o 41, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående ändring i lagen om lindring i rustnings- och roteringsbesvären den 5 juni 1885 åfvensom inom riksdagen väckta motioner i samma ämne; och

n:o 42, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående dispositionen af inflytande hyresinkomster från de till svenska kronans egendom i Konstantinopel hörande bodlägenheter;

bankoutskottets memorial:

n:o 8, angående reglering af aflöningsförmånerna för tjänstemännen vid riksbankens hufvudkontor;

n:o 9, i anledning af gjord ansökning om utbekommande af ränta å ett i riksbanken deponerat, men ej i behörig tid uttaget penningebelopp; samt

n:o 10, angående förhöjning i det till förre pappersmästaren vid Tumba bruk *J. R. Ulander* anvisade årliga understöd; åfvensom

lagutskottets utlåtanden:

n:o 32, i anledning af ej mindre Kongl. Maj:ts proposition angående förändrad lydelse i vissa delar af värnpligtelagen den 5 juni 1885 än äfven väckta motioner dels om ändring af § 35 mom. 2 samma lag och dels om antagande af ny värnpligtslag; samt

n:o 33, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 22, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af kongl. dramatiska teatern och inköp för statsverkets räkning af fastigheten n:o 41, kvarteret Blasieholmen.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran konstitutionsutskottets den 30 nästlidne mars bordlagda memorial och utlåtanden n:is 6—8 äfvensom Första Kammarens tillfälliga utskotts samma dag bordlagda utlåtanden n:is 6—8.

Justerades ett protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr vice talmannen beslöts, att på föredragningslistan till nästa sammanträde skulle uppföras främst de ärenden, som denna dag bordlagts första gången, och sist de ärenden, hvilka blifvit under dagen andra gången bordlagda.

Kammaren åtskildes kl. 2.39 e. m.

In fidem

A. von Krusenstjerna.
